Master of Arts Examination, 2022

(2nd Year, 4th Semester)

SANSKRIT

Course – XIX/D

[Select Topic on Socio-political Aspects of the Mahābhārata (Śāntiparvan) and Socio-political Aspects Revealed in the Nītśāstras]

Time : Two hours Full Marks : 30

The figures in the margin indicate full marks.

१। सुरगिरा देवनागर्या लिप्या **षण्णां** प्रश्नानामुत्तरं देयम्। $1\times6=6$

क) राजा स्वाप्तान् पुरुषान् कुत्र कुत्र नियोजयेत्? भीष्ममतानुसारं लेखनीयम्।

ख) 'एतावानात्मविजयः पञ्चवर्गविनिग्रहः' – अत्र 'पञ्चवर्ग' इति पदेन केषां ग्रहणम्?

ग) 'गुल्मम्' इत्यनेन किं सूचितम्? भीष्मेण गुल्मस्यावस्थानं कुत्र निर्दिष्टम्?

घ) बृहस्पतिमतानुसारेण उपायाः कतिविधाः? तेषां नामानि उल्लेख्यानि।

ङ) केषां जनानां कृते राजा नित्यमेव वृत्तिं प्रकल्पयेत्?

च) कामन्दकीयनीतिसारानुसारम् आत्मलिङ्ग लेखनीयम्।

छ) प्रवृत्तिः कथमुपजायते?

ज) शत्रुषड्वर्गमुत्सृज्य के नृपाः अतीव समृद्धाः जाताः?

झ) कामन्दकीयनीतिसारे अष्टशारवमित्यनेन किं सूचितम्?

[Turn over

२। निम्नोक्तेषु **चत्वारः** प्रश्नाः समाधेयाः। 6×4

क) भीष्ममतेन चारः कीदृशगुणयुक्ताः भवेयुः? तेषां प्रकारा उल्लिख्यन्ताम्। ते कुत्र नियोज्याः? $1\frac{1}{2}+1\frac{1}{2}+3$

ख) किं नाम दुर्गम्? तेषां भेदा भीष्ममतानुसारम् उल्लिख्यन्ताम्। तत्र कस्य दुर्गस्य श्रेष्ठत्वं सूचितम्? दुर्गे कानि द्रव्याणि संरक्षितव्यानि? $1+1+\frac{1}{2}+3\frac{1}{2}$

ग) षाड्गुण्यानां केषां केन प्रकारेण च प्रयोगो दृश्यते? केन प्रकारेण च परराष्ट्रं विनाशयेदिति भीष्ममतानुसारं लेखनीयम्। $3+3$

घ) शब्द-स्पर्शादिविषयाः कथं विनाशप्रतिपत्तये समर्थाः भवन्ति? सोदाहरणं लिख्यताम्। 6

ङ) राजमण्डलस्य मूलप्रकृतिः मय-मतानुसारं लेखनीया सर्वप्रकृतिमण्डलमित्यनेन किं ज्ञापितम्? अरेर्लक्षणं किम्? कीदृशोऽरिः सुखच्छेद्यो भवेत्? $1+3+\frac{1}{2}+1\frac{1}{2}$